

“Oh No! A gang of motorists!”

KULTURNÍ KRIMINOLOGIE

DIVIŠOVÁVENDULA
KRIMINÁLNÍ POLITIKA
2.12. 2015

KULTURNÍ KRIMINOLOGIE: POČÁTKY

- inspirace: subkulturní teorie, teorie nové deviace (*labelling*), teorie postmodernismu, existenciální filozofie ad.
- 1995 - Sanders, Ferrell - Cultural Criminology
- 2000 - Presdee - *Cultural Criminology and the Carnival of Crime*
- 2004 - Ferrell, Hayward, Morrison, Presdee - Cultural Criminology Unleashed
- snaha zpochybnit ortodoxní kriminologii (kritika zejména pozitivismu, využívání statistik) a současný systém kontroly kriminality
- „*a provocation, not a prescription – an absurdity structured around loose themes that don't have to add up to a monolithic unity but open up a series of enticing vistas*“
- potřeba mezinárodní kriminologie, překročení hranic národního státu

POZDNÍ MODERNITA (LATE MODERNITY)

- kvalitativní změna v životních podmínkách
- nejistota (ekonomická i existenciální), potřeba vlastní identity
- „hyperpluralismus“ - diverzita hodnot, překrývání identity
- stále větší poptávka po vzrušení, bezprostřednosti
- rostoucí nerovnosti (relativní deprivace - vliv masových médií)
- globální kapitalismus - konzumerismus a tržní individualismus
- stigmatizace a marginalizace různých skupin obyvatelstva
- morální panika ohledně zločinu - střední třída projektuje svoje strany na chudší
- zároveň vznik i úpadek subkultur na bázi odporu, zoufalství

KULTURNÍ KRIMINOLOGIE: KONTEXT A TÉMATA

- prolínání kultury a zločinu (resp. příslušných procesů)
- ústřední role v konstrukci zločinu: význam (meaning), zobrazení (representation) a moc
- rozšíření záběru kriminalizace (za pouhé vytváření a aplikování trestního zákona)
- i symbolické znázornění „transgrese“ a kontroly

KULTURNÍ KRIMINOLOGIE A EMOCE

- pocity a emoce spojené s „kriminálním“ aktem - zločin jako „expresivní“ aktivita (adrenalin, potěšení, panika, vzrušení, ponížení....)
- koncept „edgework“ (Lyng) - dovednost, riziko a vzrušení
- nejen emoce „deviantů“, také občané, média...
- sociální konstrukce emocí
- zločin a jeho kontrola nemohou být pochopeny bez zkoumání s nimi spojených emocí

KULTURA

- kultura - kolektivní význam a kolektivní identita
- lidská kultura - symbolické prostředí, nelze redukovat na sociální strukturu
- kultury nejsou statické x dynamické - měnící se významy a jejich vztah k hranicím
- dvě pojetí kultury (Bauman):
  - (1) kultura jako kreativita, invence, překračování striktně vymezených hranic (např. A. Cohen) - transgrese jako projev kultury
  - (2) kultura jako řád, kolektivní soudržnost - transgrese z kultury vybočuje (deviace)
- objektem kultura a zločin - význam (meaning) a transgrese (transgression)

OBJEKT ZÁJMU

- několik oblastí, vzájemně se překrývají (Ferrell 1999)
  1. zločin jako kultura
  2. kultura jako zločin
  3. mediální konstrukce zločinu a kontroly zločinu
  4. sociální politika zločinu a kultury

ZLOČIN JAKO KULTURA

- mnohé „kriminální“ chování zároveň projevem nějaké subkultury
- subkultury (resp. kultura) jako nositel kolektivních významů a identity
- image vytváří identitu
- styl určující pro sebe-pojetí, vnitřní znaky subkultur, ale i pro jejich vnější konstrukce
- význam stylu je až v interakci subkultur a mediální a politické sféry (konstruuji jejich význam)
- subkultury nejen nositelem stylu, ale i kolektivní zkušenosti a emocí
- komodifikace subkultur

KULTURA JAKO ZLOČIN

- kriminalizace kulturních výstupů
- cílem KK protože, cíle kriminalizace jsou ve své podstatě „kulturní“
- navíc kriminalizovány zejména prostřednictvím médií (kulturně - např. obrazy) → „hall of mirrors“ - obrazy obrazů
- v současnosti terčem kulturní kriminalizace okrajové/marginalizované subkultury
- jejich styl jako ohrožující morální a právní kontrolu
- důsledkem posílení marginalizace

MEDIÁLNÍ KONSTRUKCE ZLOČINU A KONTROLY ZLOČINU

- vztah mezi systémem trestní justice a masovými médii
- média se dost opírají o oficiální zdroje (informace i obrazy)
- v důsledku napomáhají agendě systému trestní justice - zisk veřejné podpory
- interakce zájmové skupiny - média - organizace trestní justice
- média zločin a kontrolu zločinu zároveň konstruují jako zábavu (entertainment)
- kolektivní potěšení v bolesti, utrpení, strachu
- konstrukce zločinu v médiích mohou být skutečná ve svých důsledcích

SOCIÁLNÍ POLITIKA ZLOČINU A KULTURY A INTELEKTUÁLNÍ POLITIKA KK

- „červená nit“ - mocenské vztahy a vznik sociální kontroly na průsečíku kultury a zločinu
- styl a symbolické kódy subkultur kriminalizovány / přisvojeny a „komodifikovány“
- aliance médií s trestní justicí
- „obecenstvo“ - přebírají a upravují si významy médií v procesu jejich začlenění do svého každodenního života
- protiútoky a rezistence marginalizovaných - kriminalizace může posílit chování, které je terčem opatření (posílení pocitů vzrušení)
- sama KK jako typ intelektuálního odporu, proti-diskurs, cílem dekonstruovat vytváření různých skupin „outsiderů“

VÝZNAM PRO KRIMINÁLNÍ POLITIKU

- kritika teorie racionální volby a situační prevence
- úspěch spíše u ekonomické kriminality x „expresivní“ zločiny
- kriminalizace může vést k posílení aktivity (větší riziko, adrenalin...)
- spor: Keith Hayward (2007): *Situational crime prevention and its discontents: rational choice theory versus the 'culture of now*

x Graham Farrell (2010): *Situational Crime Prevention and Its Discontents:*

Rational Choice and Harm Reduction versus 'Cultural Criminology'

METODOLOGIE

- zejména etnografie (participační, dlouhodobé výzkumy)
- cílem zachytit významy a hodnoty sledovaných skupin
- emocionální subjektivita
- může etnografie zachytit jen momenty transgrese? - „okamžitá“ etnografie
- vizuální kriminologie - obrazy zločinu - mohou být skutečné ve svých důsledcích
- ty se stávají součástí našeho kolektivního vědomí, kterým chápeme zločin a jeho kontrolu
- etnografická obsahová analýza - nejen text, ale i formát, styl

LITERATURA

- *Cultural Criminology*, University of Kent (blog). (<http://blogs.kent.ac.uk/culturalcriminology/>).
- Ferrell, Jeff; Hayward, Keith a Jock Young. 2008. *Cultural criminology: an investigation*. Los Angeles, London: Sage.
- Ferrell, Jeff. 1999. „Cultural Criminology“, *Annual Review of Sociology*, Vol. 25, pp. 395-418.
- Presdee, Mike. 2000. *Cultural criminology and the carnival of crime*. London and New York: Routledge.